

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **M. Č.**, zastoupeného JUDr. Janem Klaiem, advokátem, sídlem Lukavická 22, Plzeň, proti žalovanému: **velitel vzdušných sil**, sídlem Vítězné náměstí 1500/5, Praha, adresa pro doručování: Ministerstvo obrany ČR, Legislativní a právní odbor, sídlem náměstí Svobody 471/4, Praha 6, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 5. 2019, č. j. MO 151392/2019-3031, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. 10. 2021, č. j. 29 Ad 8/2019 - 225,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4.114 Kč, k rukám jeho zástupce JUDr. Jana Klaila, advokáta, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Žalobce dne 18. 8. 2008 požádal o „náhradu škody na ušlé mzdě“ za období, kdy byl určován k plnění úkolů Letecké pátrací a záchranné služby. Velitel vojenského útvaru 2427 Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou, rozhodnutím ze dne 21. 1. 2019 žádosti částečně vyhověl s tím, že se podle § 10 odst. 1 zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně

za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, přiznává odměna za práci přesčas ve výši 136 762 Kč společně s ročním úrokem z prodlení v zákonné výši z částky odpovídající jednotlivým nedoplatkům měsíčních platů žalobce, ve zbylém rozsahu žádost zamítl. Nároky uplatněné žádostí za dobu do 17. 8. 2005 posoudil správní orgán I. stupně jako promlčené.

[2] Rozhodnutím ze dne 20. 5. 2019 žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

[3] Žalobce podal proti napadenému rozhodnutí žalovaného žalobu ke krajskému soudu, který v záhlaví uvedeným rozsudkem napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[4] Krajský soud vyhodnotil, že není zjevné, jakou formou byly v letech 2005 a 2006 nařizovány služební pohotovosti, zda prostřednictvím písemných organizačních rozkazů, jako tomu bylo v případě organizačního rozkazu č. 1 ze dne 2. 1. 2007 v roce 2007, či zda se jednalo o rozkazy ústní. Organizace směny však byla v letech 2005 až 2008 totožná (o čemž nebylo mezi účastníky řízení sporu), přičemž služba v délce 24 hodin byla rozdělena na část služby (od 7 h do 19 h) a na část pohotovosti (od 19 h do 7 h následujícího dne). Mezi účastníky nebylo sporu ani ohledně dob, kdy měl být žalobce přítomen na pracovišti z rozkazu nadřízeného. Sporné bylo pouze to, zda se jednalo kromě služby i o pohotovost a co bylo případně jejím obsahem. Ani ve vztahu k roku 2008 z dokumentů ve spise neplyne nic ohledně rozvržení doby služby a pohotovosti. Krajský soud uzavřel, že ve vztahu k letům 2005, 2006 a 2008 nemá nařízení pohotovosti za prokázané.

[5] Pokud jde o rok 2007, krajský soud dovodil, že organizačním rozkazem ze dne 2. 1. 2007 vydaným na celý rok ve spojení s týdenními rozkazy o určení jednotlivých posádek byla služební pohotovost formálně nařízena. Pro nařízení služební pohotovosti však nebyl splněn předpoklad důležitého zájmu služby dle § 30 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. Služební pohotovost tedy dle krajského soudu nebyla nařízena v souladu se zákonem.

[6] Krajský soud poznamenal, že žalobce zdůrazňuje formální aspekt věci, tedy že nebyly-li splněny zákonné podmínky pro nařízení služební pohotovosti, nemohlo se o služební pohotovost jednat. Této argumentaci však krajský soud nepřisvědčil. Důležitý je dle krajského soudu obsah žalobcovy činnosti. Pro určení, zda žalobci přísluší plat za výkon služby, či „pouze“ odměna za služební pohotovost, bylo dle krajského soudu nutné postavit najisto, jaké faktické činnosti žalobce v rámci nařízené služební pohotovosti vykonával, tedy zda byl charakter činností během služební pohotovosti identický s činnostmi nařizovanými žalobci v rámci výkonu služby. Ze svědeckých výpovědí krajský soud dovodil, že v době služební pohotovosti vykonávali vojáci stejné činnosti jako v době služby.

[7] Krajský soud dále uvedl, že žalobce a vojáci v obdobném postavení věděli o (formálním) členění služeb a pohotovostí v režimu 12/12. Uvedené členění služby však bylo podle krajského soudu účelové. Správní orgány v řízení nenabídly racionální vysvětlení pro takové členění odůvodněné kvalitou a podobou činnosti žalobce a ostatních vojáků ve srovnatelném postavení. Ze svědeckých výpovědí podle krajského soudu vyplynulo, že členění bylo opodstatněno pouze personálními a fiskálními hledisky.

pokračování

Nároky žalobce za dobu tří let předcházejících podání žalobcovy žádosti jsou proto podle krajského soudu oprávněné.

[8] Žalobní námitce, že služební orgány vznesly námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy, krajský soud nepřisvědčil.

[9] Žalobce v žalobě rovněž uvedl, že svou žádost v průběhu správního řízení rozšířil i na roky 2008 až 2012 (přičemž touto skutečností se správní orgány nezabývaly). Krajský soud však uvedl, že žalobce otázku rozšíření žádosti neuvedl v odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně a ani v žalobě. Předmětnou otázku uplatnil až při ústním jednání před krajským soudem dne 13. 10. 2021 a krajský soud dovedl, že tento žalobní bod byl uplatněn opožděně. Krajský soud se tedy otázkou rozšíření žádosti nezabýval. Nad rámec tohoto nutného odůvodnění soud doplnil, že je na žalovaném, aby se s otázkou rozšíření nároku ve svém novém rozhodnutí přesvědčivě vypořádal.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobce

[10] Proti rozsudku krajského soudu brojí žalovaný (stěžovatel) kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[11] Stěžovatel namítá, že voják, kterému je nařízena služební pohotovost, nemůže vykonávat žádnou služební činnost, a není proto možné takovou činnost prokazovat a předkládat o ní soudu důkazy. Z výpovědí všech relevantních svědků vyplývá, že vojákům určeným do služeb LZS a SAR, včetně žalobce, nebyla ze strany jejich nadřízených nařizována v době jejich určení do služební pohotovosti žádná činnost. Bylo prokázáno, že pokud byli vojáci v rámci služební pohotovosti aktivováni, a zahájili tak služební činnost, byla tato činnost zaevidována jako výkon služby a tak byla i proplacena. Pokud žalobce požaduje plat a tvrdí, že musel vykonávat nějakou činnost v době, kdy mu byla nařízena služební pohotovost, musí prokázat, na základě jakého nařízení či rozkazu nadřízených tuto činnost vykonával. V případě jejího vykonávání bez nařízení či rozkazu není možné za tuto činnost nárokovat plat.

[12] Závěr krajského soudu o tom, že není zjevná odlišnost mezi činnostmi vykonávanými v rámci služby a v rámci služební pohotovosti, je nesprávný. V rámci výkonu služby plní voják rozkazy svých nadřízených nebo jím určených osob vyplývající z potřeb kladených na výkon jeho služby. V rámci výkonu služební pohotovosti je takový voják pouze připraven k aktivaci a následnému zahájení výkonu služby nařízením či rozkazem. Takto byly směny nařizovány i žalobci.

[13] K výkonu předletové přípravy, jejíž obsah nepovažoval krajský soud za objasněný, stěžovatel uvádí, že v době služební pohotovosti vykonával žalobce podle jeho služebního zařazení výhradně činnosti spjaté s případnou aktivací (vzlet max. do 10 minut u služeb SAR, resp. u služeb LZS do 4 minut ve dne, do 10 minut v noci s předletovou přípravou odpovídající uvedené časové normě vzletu), jiné činnosti mohly být podle Směrnice pro činnost LZS a SAR 233. vrtulníkové letky ze dne 17. 1. 2006 (dále jen „směrnice 2006“), vykonávány výhradně v době výkonu služby. Pojem služba podle stěžovatele

zahrnuje pouze úsek 12 hodin vlastní služby, nikoliv následný úsek 12 hodin služební pohotovosti.

[14] Krajský soud v napadeném rozsudku nerozlišuje předletovou přípravu prováděnou techniky a předletovou přípravu posádky vrtulníku – výkonných letců. Předletová příprava prováděná techniky se řídí vnitřním předpisem Let-1-4, *Inženýrská letecká služba* a směrnicí 2006. Předletová příprava posádky vrtulníku – výkonných letců se však řídí vnitřním předpisem Let-1-1, *Předpis pro létání*. Ze směrnice 2006 a vnitřního předpisu Let-1-4 vyplývá, že předletová příprava v rozsahu jedné hodiny, kterou žalobce zmiňuje v žalobě, byla vykonávána pouze personálem inženýrské letecké služby (tj. techniky). Směrnice 2006 dále stanoví, že předletová příprava techniky platí pro 24 hodin, je tudíž zřejmé, že byla konána v době výkonu služby technickou směnou, nikoli v době pohotovosti výkonnými letci. V době služební pohotovosti byla v případě aktivace konána příprava techniky k opakovanému letu v rozsahu 30 minut, která byla technickému personálu zaplacená jako výkon služby. Předletová příprava výkonných letců řídící se vnitřním předpisem Let-1-1 spočívala v rychlém seznámení se s aktuální meteorologickou situací, v upřesnění údajů pro využití navigačních a spojovacích systémů a v přípravě osobních pomůcek a výstroje. Příslušníci ostatních profesí (vojenští záchranáři) nekonali předletovou přípravu a v době služební pohotovosti pouze čekali na aktivaci a s tím související nástup do vrtulníku.

[15] Stěžovatel nesouhlasí se srovnáním výkonu činnosti vojáků určených do služeb LZS a SAR s výkonem činnosti vojáků určených do služeb NATINADS. Význam a důležitost služby NATINADS vyplývající z mezinárodního závazku vyžaduje, na rozdíl od služby LZS a SAR, nutnost udržovat v režimu výkonu služby určeného vojáka po celých 24 hodin. Naproti tomu u služeb LZS a SAR postačuje režim 12hodinového výkonu služby a 12hodinové pohotovosti.

[16] Na platové nároky uplatněné v nynější věci nelze aplikovat závěry vyplývající ze směrnice pro činnost LZS z 27. 11. 2019 (dále jen „směrnice 2019“), v níž byl nově zaveden výkon služby LZS a SAR 24 hodin. Vojáci mají po dobu nepřetržitého výkonu služby nově stanovené činnosti, které mají vykonávat. Ze směrnice 2019 vyplývá, že předletová příprava probíhá v určeném čase jen před nástupem do služby LZS, poté již nikoliv.

[17] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[18] **Žalobce** ve svém vyjádření ke kasační stížnosti předně nesouhlasil se závěrem krajského soudu, že žalobci byla služební pohotovost formálně nařízena.

[19] Neexistuje žádný konkrétní a jasný rozkaz (s uvedením jména, příjmení, data, času a místa), jímž žalobci byla nařízena služební pohotovost. Organizační rozkaz je obecný, není určen určitému podřízenému. K tomu žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2017, č. j. 9 As 117/2016 - 25.

[20] Služby LZS a SAR je nezbytné zabezpečovat nepřetržitě. Rozdělení směny na 12 hodin výkonu služby a 12 hodin služební pohotovosti bylo pouze formální. Stěžovatel pro celek používá pojem „směna“, zákon o vojácích z povolání však takový pojem nezná, zákon o vojácích z povolání pracuje pouze s pojmy služba a služební pohotovost.

pokračování

Skutečnost, že výkon služeb LZS a SAR nelze zajistit v režimu služební pohotovosti, potvrzuje i svědecká výpověď gen. V. P. a předpis Let-1-1.

[21] Žalobce zdůraznil, že není možné opomíjet formální stránku nařízení služební pohotovosti a zabývat se jen stránkou materiální. Podstatné bylo jasné určit, kterým konkrétním rozkazem byla žalobci nařízena služební pohotovost, případně určit, že žalobci nebyla nařízena služební pohotovost, nýbrž že mu byl nařízen výkon 24hodinové služby. Tato skutečnost byla důležitá nejen ve vztahu k uplatněnému nároku na plat, ale rovněž z hlediska odpovědnosti za poskytování služeb LZS a SAR, neboť v rámci výkonu služby a služební pohotovosti podléhají vojáci odlišnému velení. Pokud by byla žalobci skutečně nařízena služební pohotovost, nevztahovala by se na něj směrnice, protože by mu ani nemohl vydat pokyn ke vzletu službu konající lékař (jako je tomu v případě výkonu služby). Pokud by žalobci byla nařízena služební pohotovost a nikoli výkon služby LZS nebo SAR, pokyn ke vzletu by byl oprávněn dát toliko nadřízený velitel, který by ale mohl nařídít vzlet až po době přípravy před letem v trvání alespoň jedné hodiny.

[22] Žalobce znovu zdůraznil, že služby LSZ a SAR musí být zabezpečeny v průběhu celých 24 hodin 7 dní v týdnu. Činnost v průběhu služeb LZS a SAR (obdobně jako u NATINADS) je dána povahou služeb, kdy je nutné bezprostředně reagovat na pokyn ke vzletu ve stanovených limitech. Obsahem služby LZS a SAR je vždy a po celých 24 hodin provádět přípravu k možnému provedení letu. V období od roku 1999 do 17. 1. 2006 směrnice neobsahují rozdělení na výkon služby a služební pohotovost. Tomuto odpovídá i obsah směrnice z roku 2019. Pouze v období od 17. 1. 2006 do roku 2015 je směrnicemi upraveno rozdělení na výkon služby a služební pohotovost. Tento rozpor stěžovatel nevysvětlil, dle žalobce ani není vysvětlitelný. Služby NATINADS a služby LZS a SAR se neliší. Posádkám vrtulníků v rámci služeb LZS a SAR stejně jako posádkám stíhacích letounů v rámci služby NATINADS vznikl nárok na plat rozkazem k výkonu služby, neboť jiným způsobem nelze služby zabezpečit. Žalobce rovněž poukázal na skutečnost, že ohledně doby od 7 do 19 hodin, tedy v úseku označovaném jako služba, orgány také nezjišťovaly, jakou činností posádky vrtulníku službu strávily, aby nárok na plat uznaly.

[23] Žalobce ve vyjádření navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou a postavil najisto, že k nařízení služební pohotovosti nikdy nedošlo a vždy byl žalobci nařízen výkon nepřetržité 24 hodinové služby a z toho důvodu je stěžovatel povinen doplatit žalobci plat za dobu vykázané služební pohotovosti včetně všech příplatků, a to za období 10 let zpětně.

III. Posouzení kasační stížnosti

[24] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a rovněž zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[25] Kasační stížnost není důvodná.

[26] Podstatou nyní projednávané věci je posouzení zákonnosti způsobu, jakým byly v letech 2005 až 2008 zabezpečovány služby LZS a SAR na letišti Plzeň-Líně, a s tím

související oprávněnosti uplatněných platových nároků vojáků zařazovaných do uvedených služeb. Krajský soud přisvědčil žalobci v tom, že za období let 2005 až 2008 (tj. za dobu tří let předcházejících podání žádosti) jeho nárok na doplacení platu v rozsahu, v jakém jej služební orgány neshledaly promlčeným, je oprávněný.

[27] Obdobné spory dalších vojáků téže letky, kteří se před správními soudy domáhají doplacení platu za doby služební pohotovosti v souvislosti s výkonem služeb LZS či SAR již byly Nejvyšším správním soudem rozhodnuty (srov. zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2021, č. j. 1 As 247/2021 - 40, ze dne 14. 1. 2022, č. j. 4 As 263/2021 - 34, ze dne 20. 1. 2022, č. j. 4 As 407/2021 - 55, či ze dne 31. 1. 2022, č. j. 4 As 414/2021 - 51). Ze závěrů v těchto rozsudcích Nejvyšší správní soud vycházel i v nyní projednávané věci.

[28] V nyní projednávané věci, obdobně jako ve výše uvedených již rozhodnutých věcech, není sporu o tom, že uvedené služby byly vykonávány v režimu 12 hodin „standardní“ služby (od 7 do 19 hodin), na niž bezprostředně navazovalo 12 hodin služební pohotovosti. Mezi účastníky řízení však nepanuje shoda, zda byla žalobci služební pohotovost nařízena a zda rozdělení 24hodinové směny nebylo toliko formální, tj. zda žalobce z materiálního hlediska i v době označené jako služební pohotovost nevykonával službu.

[29] Podle § 30 zákona o vojácích z povolání v rozhodném znění platí, že [1] *Vyžaduje-li to důležitý zájem služby, může nadřízený nařídit vojákovi služební pohotovost.* [2] *Služební pohotovostí se rozumí přítomnost vojáka ve vojenských objektech nebo na jiných místech, která určí nadřízený, a to mimo dobu služby.*

[30] Krajský soud se v přezkoumávaném rozsudku zabýval třemi okruhy otázek: 1) zda existuje rozkaz, jímž byla žalobci služební pohotovost nařízena, 2) zda byl dán důležitý zájem služby pro nařízení služební pohotovosti (první dvě podmínky odpovídají na otázku, zda byla pohotovost nařízena v souladu se zákonem; formální aspekt) a 3) jakou činnost žalobce v době označené jako služební pohotovost fakticky vykonával (materiální aspekt).

[31] Obdobné schéma následoval Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 1 As 247/2021 - 40 a následujících rozsudcích a přidrží se jej i v nyní projednávané věci.

[32] Nejvyšší správní soud současně předesílá, že bude-li se zabývat otázkou existence rozkazů, jimiž měla být žalobci nařízena služební pohotovost, bude tak činit právě ve vztahu k období let 2005 až 2008. Nároky za dřívější období označily služební orgány za promlčené. Tomu přisvědčil i krajský soud, který neshledal, že by služební orgány námitku promlčení nároků za dřívější období uplatnily v rozporu s dobrými mravy. Stěžovatel uvedený závěr ani nerozporuje. Vzhledem k tomu, že otázka částečného promlčení žalobcem uplatněných nároků již byla soudy pravomocně rozhodnuta a není předmětem stížních námitek, Nejvyšší správní soud z těchto závěrů vychází. V řízení o kasační stížnosti jsou tedy předmětem posouzení toliko nároky za období tří let před podáním žádosti ze dne 18. 8. 2008.

[33] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou formy nařízení služební pohotovosti.

pokračování

[34] Nařízení služební pohotovosti žalobci neprokazuje stěžovatelem uváděná Směrnice LZS/SAR, ani předpis Let-1-1. Jedná se o obecné dokumenty organizačního charakteru, které nestanovují povinnosti jmenovitě určeným osobám.

[35] Pokud jde o organizační rozkazy, k období let 2005 a 2006 správní spis organizační rozkazy neobsahuje vůbec. Ve spise jsou založeny části organizačních rozkazů ze dne 2. 1. 2007, 2. 1. 2008 a 30. 9. 2008. Jen organizační rozkaz ze dne 2. 1. 2007 obsahuje relevantní pasáže ve vztahu k členění služeb LZS a SAR, režimu, v jakém byly vykonávány, a k otázce nařizování služební pohotovosti. Příloha rozkazu č. 6 se věnuje mimo jiné stanovení časového rozvrhu směn LZS a SAR s tím, že úsek od 7 do 19 hodin je označován jako „výkon směny“, úsek od 19 h do 7 h následujícího dne je označen jako „pohotovost na pracovišti“. V příloze je dále uvedeno, že „[v]elitel 233. vtl. zabezpečí uveřejnění plánu pracovní doby příslušníků letky zařazovaných do LPZS ve svém rozkaze, velitel 232. vtl. a náčelník skupiny záchranné a výsadkové přípravy v rozkaze velitele 23. zVrL vždy týden dopředu (poslední prac. den v týdnu – na týden následující)“. Z tabulky uvedené v příloze č. 1 organizačního rozkazu ze dne 30. 9. 2008 vyplývá, že směny LZS a SAR jsou dílem slouženy v rámci pohotovosti („z toho 12 hod. pohotovost na pracovišti“), o jejím nařizování však nic nestanoví. Nejvyšší správní soud tedy v tomto bodě shrnuje, že za roky 2005 a 2006 není ve spise založen žádný organizační rozkaz a výňatky organizačních rozkazů z roku 2008 nařizování služební pohotovosti neupravují.

[36] Ve vztahu k rokům 2005, 2006 a 2008 proto Nejvyšší správní souhlasí se závěry krajského soudu, že správní spis neobsahuje podklady, z nichž by nařízení pohotovosti žalobci jednoznačně vyplývalo. Předpokladem prokázání formálního nařízení služební pohotovosti je existence „personálního“ rozkazu jmenovitě ve vztahu k dotčenému vojákově (v nynější věci k žalobci) s uvedením data, času a popřípadě místa, v němž bude držet pohotovost. Těmto požadavkům nemohou dostat obecné organizační dokumenty. Týdenní rozkazy sice službu určovaly vojákům jmenovitě, z týdenních rozkazů, které jsou k období roků 2005, 2006 a 2008 založeny ve spise (rozkaz velitele 233. vrtulníkové letky Líně ze dne 28. 8. 2005, ze dne 23. 1. 2006 a ze dne 10. 3. 2008), však nevyplývá, že by měla být část směny vykonávána v režimu služební pohotovosti, naopak v rozkaze je používána formulace „určení do služby“.

[37] Nejvyšší správní soud však považuje za nezbytné korigovat dílčí závěr krajského soudu, že v roce 2007 byla žalobci nařizována služební pohotovost, a to na základě organizačního rozkazu č. 1, vydaného na celý rok 2007, *ve spojení s týdenními rozkazy o určení jednotlivých posádek*. Z obecného organizačního rozkazu sice vyplývá, že úsek od 19 h do 7 h následujícího dne je označen jako „pohotovost na pracovišti“ (zatímco úsek od 7 h do 19 h jako „výkon směny“), z týdenních rozkazů založených ve spise se však k roku 2007 vztahuje jediný rozkaz, a to rozkaz ze dne 22. 1. 2007, který upravuje nařízení pohotovosti na dny 23. - 29. 1. 2007. Z tohoto rozkazu nevyplývá nic ohledně rozvržení doby služby a pohotovosti. Obdobně jako jiné týdenní rozkazy založené ve spise „určuje služby“ na dny a úsek od 19 h do 7 h v něm ani není uveden. Formální nařízení služební pohotovosti proto dle Nejvyššího správního soudu nelze dovodit ani pro rok 2007, a to ani ve spojení obecného organizačního rozkazu a doloženého týdenního rozkazu. Tento dílčí nesouhlas Nejvyššího správního soudu se závěrem krajského soudu však v kontextu projednávaného případu není zásadní a není důvodem pro zrušení rozsudku krajského soudu, neboť i pro rok 2007 krajský soud dospěl k závěru, že pohotovost nebyla nařízena v souladu se zákonem.

[38] V kasační stížnosti stěžovatel svoji argumentaci o nařízení služební pohotovosti (zejména z hlediska požadavků na výkon předletové přípravy) nově opírá i o letový předpis Let-1-4, *Inženýrská letecká služba*. Má-li stěžovatel za to, že obsah tohoto předpisu mohl zásadním způsobem ovlivnit rozhodování v této věci (zejména pak v otázce nařizování služební pohotovosti a provádění úkonů předletové přípravy, které se v době služby a služební pohotovosti mají lišit), měl se tímto předpisem v návaznosti na nastolené sporné otázky zabývat již ve správním řízení a taktéž jej učinit součástí správního spisu jako podklad rozhodnutí. Stěžovatel tak neučinil a ani v řízení o žalobě jej nepředložil a ve své argumentaci proti žalobním námitkám ji neuplatnil. Ostatně tento předpis, na který stěžovatel nyní nově odkazuje v kasační stížnosti, nepředložil ani v řízení u Nejvyššího správního soudu. Nutno tak považovat argumentační linii kasační stížnosti, jež má vyplývat ze zmíněného letového předpisu, za skutkové novoty ve smyslu § 109 odst. 5 s. ř. s., podle nějž ke skutkovým novotám kasační soud nemůže přihlížet.

[39] Nejvyšší správní soud tak pouze dodává, že nehledě na nemožnost se uvedenými tvrzeními ve vztahu k předpisu Let-1-4 zabývat považuje v nynější věci obsah činností prováděných v rámci předletové přípravy za podružný a pro posouzení nároku na doplacení služebního platu z důvodů níže vysvětlených za nepodstatný.

[40] Nejvyšší správní soud proto shrnuje, že podklady shromážděné správními orgány nedokládají, že na úseky od 19 do 7 hodin následujícího dne byla žalobci formálně nařízena služební pohotovost.

[41] Zjištěné nedostatky spočívající v neexistenci bezvadných rozkazů o nařízení služební pohotovosti však ještě samy o sobě nestačí pro potvrzení oprávněnosti nároku žalobce. Z obsahu správního spisu i z žaloby či vyjádření ke kasační stížnosti je patrné, že žalobce si byl vědom, že vykonává směny 24 hodin, z nichž jen doba od 7 do 19 je mu vykazována jako výkon služby a od toho se odvíjí i výše platu.

[42] Pokud by existoval důležitý zájem služby pro nařízení pohotovosti (byť z formálního hlediska řádně nařízena nebyla) a současně by vojáci v určeném období fakticky pouze drželi pohotovost (aniž by pravidelně vykonávali činnosti, které jsou náplní služby LZS a SAR), nebyl by nárok na doplacení ušlého platu oprávněný.

[43] Nejvyšší správní soud přistoupil k přezkumu právního závěru krajského soudu, že důležitý zájem služby dán nebyl. Krajský soud se otázkou existence důležitého zájmu služby zjevně zabýval pouze ve vztahu k roku 2007 (viz odst. 36 a násl. napadeného rozsudku). Závěr, že důležitý zájem absentoval, stěžovatel v kasační stížnosti výslovně nenapadá. Nejvyšší správní soud však považuje za potřebné se k této problematice vyjádřit i ve vztahu k roků 2005, 2006 a 2008, neboť z napadeného rozsudku vyplývá, že za období tří let před podáním žádosti jsou nároky žalobce na doplacení služebního platu oprávněné, což stěžovatel rozporuje.

[44] Stejně jako krajský soud i Nejvyšší správní soud považuje služební pohotovost za výjimečný institut, který typicky nastupuje v případě nutnosti pokrytí nahodilých, nepředvídaných či nepředvídatelných událostí, které vyústí v nutnost povolání většího množství vojáků, než je obvyklé. Služební pohotovost lze užívat pouze v nezbytně nutné míře, nikoliv k pokrytí pravidelné činnosti, jejíž výkon je nezbytně trvale zajistit. Důležitý zájem služby nelze spatřovat v nutnosti zajištění běžné náplně služby, a to ani v případě dlouhodobého nedostatku personálu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu

pokračování

ze dne 26. 9. 2012, č. j. 6 Ads 151/2011 - 126, či rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2017, č. j. 11 Ad 7/2015 - 47). V nyní posuzovaném případě byla služební pohotovost zjevně užívána jako běžný prostředek zajištění chodu letky, resp. pro účely pokrytí části všech směn LZS a SAR, tedy nikoli v reakci na mimořádné události, o čemž svědčí i skutečnost, že pohotovost byla pravidelně plánována na rok dopředu. Je tedy zjevné, že v posuzované věci nebyl dán důležitý zájem služby (§ 30 zákona o vojácích z povolání) v žádném z posuzovaných let 2005 až 2008.

[45] S ohledem na právě uvedené lze uzavřít, že pro nařízení služební pohotovosti v žádném z posuzovaných roků 2005 až 2008 nebyly splněny zákonné předpoklady. Chyběl předpoklad řádného nařízení služební pohotovosti v řádné formě jmenovitě žalobci a chyběl také předpoklad existence důležitého zájmu služby.

[46] Nicméně pro posouzení oprávněnosti nároku žalobce je potřeba zodpovědět rovněž otázku, jaká byla faktická náplň činnosti v úseku označeném jako služební pohotovost, tj. v době od 19 do 7 hodin. Stěžovatel v kasační stížnosti také namítá, že žalobce v průběhu správního řízení neprokázal, že v tomto úseku vykonával nějakou činnost a na základě jakého rozkazu nadřízeného služební činnost vykonával.

[47] Dle Nejvyššího správního soudu však ze svědeckých výpovědí, jež byly ve správním řízení provedeny a jejichž podstatný obsah shrnul ve svém rozsudku krajský soud, lze i přes dílčí rozpory ve výpovědích učinit závěr, že i v době služební pohotovosti byly vojákům nařizovány činnosti, které vojáci vykonávali v době výkonu služby. Lze mít za prokázané, že vojákům, kteří formálně vykonávali službu LZS a SAR v režimu služební pohotovosti, byla v jejím průběhu nařizována přinejmenším činnost, která je hlavní náplní uvedených služeb (tj. lety za účelem záchrany života či pátrání). Režim 12/12 tak sloužil právě k zabezpečení služeb LZS a SAR, které je nezbytné vykonávat nepřetržitě. Nešlo o situaci, kdy by v době od 19 do 7 hodin někteří vojáci vykonávali „standardní službu“ LZS a SAR a jiní byli připraveni v režimu služební pohotovosti pro případ nutnosti povolání dalších vojáků do služby. Vojáci, kteří se měli nacházet v režimu služební pohotovosti, totiž v uvedeném hodinovém rozmezí představovali jediné členy letky připravené k provádění úkolů služeb LZS a SAR. Tímto způsobem velitelství letky plánovaně zajišťovalo její provoz v průběhu celého roku.

[48] Nejvyšší správní soud tedy nemá pochyb o tom, že rozdělení směn LZS a SAR bylo formální a účelové, zřejmě vedené snahou o finanční úsporu či v důsledku dlouhodobé personální poddimenzovanosti letky (jak to ostatně vyplývá i ze svědeckých výpovědí). Soud nemůže vyloučit, že vojáci určení do služeb LZS a SAR podstatnou část doby označené jako služební pohotovost žádné úkoly nevykonávali. To však nic nemění na skutečnosti, že v době od 19 do 7 hodin následujícího dne to byli pouze a výlučně oni, kdo museli být stále připraveni vykonávat činnost, která je náplní služby LZS a SAR, stejně jako v době od 7 do 19 hodin.

[49] K námitce týkající se průběhu letové (resp. předletové) přípravy Nejvyšší správní soud uvádí, že jde o otázku podružnou, neboť již na základě dosud shromážděných podkladů je patrné, že rozdělení služeb LZS a SAR na 12 hodin „standardního“ výkonu služby a 12 hodin služební pohotovosti bylo veskrze formální.

[50] Ačkoliv správní spis neobsahuje podrobné informace o náplni služeb LZS či SAR, vyplývá z něj přinejmenším tolik, že jejich specifická povaha spočívá v tom, že zásadním

aspektem je neustálá připravenost ke vzletu vrtulníku, přestože k němu fakticky nemusí dojít. V době od 7 do 19 hodin byli přítomní vojáci zařazení do služby LZS a SAR finančně ohodnoceni za výkon služby, a to bez ohledu na to, jakou činnost (a zda vůbec nějakou) fakticky vykonávali. Neposuzovalo se tedy, zda došlo k aktivaci vrtulníku, či nikoliv. Stěžovatel přitom nepředestřel žádné relevantní argumenty, pro něž by mělo být na úsek od 19 do 7 hodin nahlíženo jinak. Sám uvádí, že vojáci museli být připraveni ke vzletu vrtulníku (přičemž se na ně vztahovaly časové limity 4 minuty, resp. 10 minut). Tyto skutečnosti tedy ve svém souhrnu svědčí pro závěr, že pro rozdělení směn neexistoval žádný legitimní důvod a ze strany služebně nadřízených orgánů žalobce se jednalo o snahu o obcházení zákona (krácení žalobce na jeho platových nárocích), která nemůže požívat právní ochrany.

[51] Stěžovatel v kasační stížnosti nesouhlasil se srovnáním výkonu činnosti žalobce a ostatních vojáků určených do služeb LZS a SAR s výkonem činnosti vojáků určených do služeb NATINADS. Nároky žalobce však krajský soud shledal oprávněnými na základě jiných důvodů než srovnání se službou NATINADS (NATINAMDS). V odst. 66 napadeného rozsudku krajský soud pouze shrnul, že rozdíl v normativních formulacích [že služba LZS a SAR musí být *zajištěna* 24 hodin denně, zatímco integrovaný systém protivzdušné obrany NATINADS (NATINAMDS)] musí být dle norem NATO *vykonáván* v režimu 24 hodin denně, neshledal podstatným. Podstatný by dle krajského soudu mohl být rozdíl v reálném výkonu činnosti ve službách SAR a NATINADS (NATINAMDS), takový rozdíl však žalovaný nedoložil a krajský soud nepovažoval za potřebné provádět v tomto směru další dokazování.

[52] Nejvyšší správní soud stěžovateli nepřisvědčil ani v tom, že za rozhodnou pro závěr o důvodnosti žalobcových nároků považoval krajský soud směrnici 2019, jíž je nyní nově zaveden nepřetržitý výkon služby LZS a SAR. Krajský soud sice v napadeném rozsudku na tuto směrnici poukázal (viz odstavec 61), současně však zdůraznil, že si je zcela vědom zásady vyplývající z § 75 odst. 1 s. ř. s., podle níž při přezkumu vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správních orgánů. Zmínku o směrnici 2019, vydané až poté, co žalovaný vydal napadené rozhodnutí, tak krajský soud použil pouze jako jeden z podpůrných argumentů pro závěry, k nimž ohledně žalobou uplatněných nároků na základě zjištěného skutkového stavu věci dospěl (výkon nepřetržité 24hodinové služby, nikoliv její rozdělení v režimu 12/12). Uvedené nelze v nynější věci považovat za vadu, která by způsobovala nezákonnost napadeného rozsudku. Závěry krajského soudu přijaté bez ohledu na obsah uvedené směrnice 2019 obstojí.

[53] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že žalobci, jakožto vojáku vykonávajícímu službu SAR (LZS), nebyla v rozhodném období s výjimkou roku 2007 formálně nařízena služební pohotovost a pro takový postup nebyla v žádném z posuzovaných let 2005 až 2008 splněna ani podmínka existence důležitého zájmu služby. V neposlední řadě soud zjistil, že v době označené jako služební pohotovost vykonávali vojáci (a tedy i žalobce) tutéž činnost, která je náplní činnosti LZS a SAR, a to zcela pravidelně. Z materiálního hlediska tedy žalobce vykonával 24hodinové služby, za které mu náleží příslušný plat, včetně případných dalších příplatků.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

pokračování

[54] Nejvyšší správní soud z důvodů výše uvedených neshledal kasační stížnost důvodnou, pročez ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[55] Z dosud shromážděného materiálu jednoznačně plyne oprávněnost nároku žalobce na doplacení ušlého platu za období tří let před podáním žádosti včetně případných dalších příplatků. Při novém posouzení věci stěžovatel tyto nároky vyčíslí.

[56] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Žalovaný jako stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nemá tedy právo na náhradu nákladů tohoto řízení. Ve věci měl úspěch žalobce, náleží mu proto náhrada nákladů řízení ve výši 4.114 Kč. Tyto náklady sestávají z odměny za zastoupení advokátem za jeden úkon právní služby ve výši 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d), ve spojení s § 7 bodem 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] za vyjádření ke kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. S tím souvisí též náhrada hotových výdajů za tento úkon v souladu s § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 300 Kč. Zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty. O částku této daně ve výši 714 Kč (21 % z 3.400 Kč) se tudíž zvyšuje odměna a náhrada hotových výdajů zástupce žalobce. Celkovou částku ve výši 4.114 Kč je stěžovatel povinen uhradit k rukám žalobcova zástupce, který je advokátem, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. srpna 2022

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu